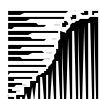

Meldpunt diergezondheid

*Verslag van een workshop op 11 maart 2004,
Expertisecentrum LNV te Ede*

Ed van Klink
Mirjam Snijdelaar
Frank Tillie

landbouw, natuur en
voedselkwaliteit

© 2004 Expertisecentrum LNV, Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

Rapport EC-LNV nr. 2004/292
Ede, 2004

Teksten mogen alleen worden overgenomen met bronvermelding.

Deze uitgave kan schriftelijk of per e-mail worden besteld bij het Expertisecentrum LNV onder vermelding van code 2004/292 en het aantal exemplaren.

Oplage 75 exemplaren

Samenstelling Ed van Klink, Mirjam Snijdelaar en Frank Tillie

Druk Ministerie van LNV, directie IFA/Bedrijfsuitgeverij

Productie Expertisecentrum LNV
Bedrijfsvoering/Vormgeving en Presentatie
Bezoekadres : Horapark, Bennekomseweg 41
Postadres : Postbus 482, 6710 BL Ede
Telefoon : 0318 822500
Fax : 0318 822550
E-mail : Balie@minlnv.nl

Voorwoord

Op verzoek van de Directie Veterinaire en Voedingsaangelegenheden heeft ECLNV een workshop georganiseerd om de praktische uitvoerbaarheid te toetsen van een meldpunt voor verschijnselen die kunnen duiden op risico's voor de diergezondheid en voedselveiligheid. De vraag of zo'n meldpunt er zou moeten komen stond niet ter discussie: dat was al aan de Tweede Kamer toegezegd in het kader van de motie die geruime tijd geleden door de leden Waalkens en Ter Veer was ingediend.

Voor de workshop werden dierenartsen, rundveehouders en varkenshouders uitgenodigd. Ook waren enkele vertegenwoordigers van de beleidsdirectie aanwezig, alsmede van de Gezondheidsdienst voor Dieren en de Voedsel- en Warenautoriteit. De Voedsel- en Warenautoriteit had in eerste instantie het advies geschreven dat als basis is gebruikt voor de praktische toets in de workshop.

Dit rapport geeft een weerslag van de discussies die tijdens de workshop hebben plaatsgevonden. Ondanks dat het al of niet doorgaan van het meldpunt in feite geen punt van discussie is geweest, werd daar tijdens de workshop toch enige aandacht aan geschonken. Onder meer leidde dit ertoe dat behalve op de praktische haalbaarheid ook enig licht werd geschinen op de meerwaarde die het meldpunt zou moeten hebben. Meerwaarde, niet alleen voor de signalering van problemen, maar niet in de laatste plaats vanwege het draagvlak dat er in de sectoren zou moeten worden gecreëerd.

Op de vraag naar de praktische uitvoerbaarheid, de centrale vraag van de workshop, geven de discussies ook een antwoord, zij het niet eenduidig. Desalniettemin ga ik er van uit dat het resultaat van de workshop in het vervolg van het beleidsproces bruikbaar zal zijn.

Ir. H. de Wilde
Waarnemend Directeur Expertisecentrum LNV

Inhoudsopgave

1	Inleiding	7
2	Programma van de dag	9
3	Deelnemers	11
4	Resultaten discussie	13
4.1	Onderdeel: Rundveehouderij	13
4.1.1	Advies VWA	13
4.1.2	Herkomst cijfers	13
4.1.3	Met betrekking tot vraag 1	13
4.1.4	Met betrekking tot vraag 2	15
4.2	Onderdeel varkenshouderij	16
4.2.1	Advies VWA	16
4.2.2	Context	16
4.2.3	Veekijker en andere instrumenten	16
4.2.4	Status meldpunt Diergezondheid	17
4.2.5	Draagvlak	17
5	Algemene discussie en conclusies	19

1 Inleiding

De motie Waalkens ter Veer is ingediend naar aanleiding van de slijtersproblematiek in de rundveesector. Deze motie sprak de wens van de overheid uit om in een vroeg stadium geïnformeerd te worden over 'vreemde' verschijnselen op veehouderijbedrijven die een mogelijk nadelig gevolg kunnen hebben voor de voedselveiligheid of diergezondheid. Dit geeft de overheid meer inzicht in trends en ontwikkelingen binnen de veehouderij en biedt daarmee de mogelijkheid om sneller in te grijpen bij potentiële gevaren voor de volks- of diergezondheid. Daarom is besloten om een centraal meldpunt in te richten, waar 'vreemde' verschijnselen verplicht gemeld dienen te worden.

De Voedsel en Waren Autoriteit (VWA) is gevraagd advies uit te brengen over de opzet van dit meldpunt en verschijnselen waarvoor een meldingsplicht moet gaan gelden. Het advies dat de VWA heeft uitgebracht, komt neer op het volgende:

- Het meldpunt zou ondergebracht kunnen worden bij de Gezondheidsdienst voor Dieren (GD). De GD heeft op dit moment al de 'Veekijker' en de Basismonitoring in handen. Bovendien heeft de GD inzicht in tal van andere bedrijfsgebonden factoren die een directe en efficiënte bestudering van 'vreemde' verschijnselen mogelijk maken.
- Zowel veehouder als dierenarts dragen de verantwoordelijkheid voor het melden van 'vreemde' verschijnselen.
- In een overleg met deskundigen zijn verschijnselen benoemd die als indicator kunnen worden beschouwd voor mogelijke gevaren ten aanzien van voedselveiligheid en diergezondheid. De 'vreemde' verschijnselen, waarvoor een meldplicht moet gaan gelden, betreffen:
 - Bij rundvee:
 - meer dan 3% uitval per week door sterfte en/of noodslachting;
 - meer dan 15% productiedaling in een 4-weekse periode.
 - Bij (vlees)varkens:
 - meer dan 3% uitval per week door sterfte en/of noodslachting;
 - meer dan 20% reductie in voeropname per week.

Voordat tot instelling van het meldpunt overgegaan wordt, dient te worden nagegaan of de verschijnselen die in het advies zijn weergegeven in praktijk werkbaar zijn. Het EC-LNV is gevraagd om een workshop te organiseren om de werkbaarheid van dit meldpunt in de praktijk aan de orde te stellen. Het uiteindelijke doel van deze workshop is, door middel van een discussie met mensen uit de veterinaire en veehouderijpraktijk, te komen tot een set criteria die in de praktijk bruikbaar is voor het meldpunt van 'vreemde' verschijnselen. Het resultaat van deze workshop wordt gebruikt bij de ontwikkeling van het beleid ten aanzien van het meldpunt. Het zal eventueel leiden tot aanpassing van de criteria voor de te melden verschijnselen of aanpassingen in de set verschijnselen die gemeld zouden moeten worden.

De vragen die tijdens deze dag aan de orde komen zijn:

- Kunnen genoemde verschijnselen een signaal geven dat er een mogelijk gevaar voor de diergezondheid en voedselveiligheid bestaat?
 - Zijn er argumenten te bedenken waarom de criteria niet voldoende signalerend zouden zijn?
 - Zijn er nog aanvullende criteria te bedenken? (Zo ja, geef een kwaliteitsoordeel van deze criteria.)

- Voor de relevante verschijnselen: is het in de praktijk uitvoerbaar voor een veehouder en dierenarts om ze te melden?
 - Wat is er nodig om de verschijnselen waar te nemen? (Per verschijnsel.) (Hoe worden gegevens geregistreerd?)
 - Kunnen alle veehouders deze verschijnselen waarnemen? ('Overall' beeld.)
 - Kunnen alle dierenartsen deze verschijnselen waarnemen? ('Overall' beeld.)
 - Is het nodig dat er in de werkwijze of management dingen veranderen om registreren en melden van verschijnselen beter of makkelijker te laten verlopen?
 - Kunnen andere instanties iets betekenen (melkfabrikant, I&R-bureau)?

2 Programma van de dag

Het programma van de workshop was als volgt:

12.00 uur	Lunch
12.45 uur	Opening, Han Swinkels, dagvoorzitter
12.55 uur	Presentatie VWA-advies, Herman van Langen
13.15 uur	Presentatie data-analyse GD, Henk van der Zwaag
13.30 uur	Presentatie vraagstelling workshop, Ed van Klink
13.40 uur	Splitsing in twee groepen: - varkenshouderij (vz. Han Swinkels) - rundveehouderij (vz. Frits Mandersloot)
15.30 uur	Pauze
15.45 uur	Plenaire terugkoppeling en discussie
16.30 uur	Sluiting

3 Deelnemers

In onderstaande tabel staan de deelnemers aan de workshop aangegeven:

Naam	Instelling
1. Henk Boelrijk	LTO Nederland
2. Paul Bours	VVA
3. Jan Braamskamp	Gezondheidsdienst voor Dieren
4. Angela Damhuis	Gezondheidsdienst voor Dieren
5. Frans van Dongen	KNMvD
6. Tom Duinhof	KNMvD
7. Kees Groenestein	NMV
8. Hugo de Groot	KNMvD
9. Gerrit Aart Hooyer	KNMvD
10. Ton Kamphuis	Bureau bijwerkingen, Bureau Registratie Diergeneesmiddelen
11. Ed van Klink	ECLNV
12. Petra Kock	Gezondheidsdienst voor Dieren
13. Ad Kon	NVV
14. Herman van Langen	VVA
15. Frits Mandersloot	WUR
16. Jet Mars	KNMvD
17. Harald Salomons	KNMvD
18. Mirjam Snijdelaar	ECLNV
19. Richard Soons	VVA
20. Han Swinkels	WUR
21. Frank Tillie	ECLNV
22. Roel Veerkamp	WUR
23. Peter Vesseur	PVE

24. Henk Wentink	KNMvD
25. Henk van der Zwaag	Gezondheidsdienst voor Dieren
26. Wyno Zwanenburg	NVV

4 Resultaten discussie

4.1 Onderdeel: Rundveehouderij

Deelnemers: F. Mandersloot, voorzitter (WUR), H. Van Langen (VWA), P. Kock (GvD), K. Groenestein (Veehouder, NMV), S. de Groot (KNMvD), P. Bours (LNV), A. Damhuis (GvD), J. Mars (KNMvD), H. Wentink (KNMvD), R. Veerkamp (WUR), G.A. Hooijer (KNMvD), F. Tillie, notulist (EC-LNV).

4.1.1 Advies VWA

De VWA adviseert een beperkte set afwijkende verschijnselen die in de praktijk zouden moeten leiden tot het melden aan het meldpunt:

Bij rundvee:

- Meer dan 3 % uitval per week door sterfte en noodslachting.
- Meer dan 15 % melkproductiedaling in een 4-weekse periode.

Bij (vlees)varkens:

- Meer dan 3 % uitval per week door sterfte en noodslachting.
- Meer dan 20 % reductie in voeropname per week.

Tijdens de workshop zijn de volgende vragen aan de orde:

Vraag 1 *Kunnen genoemde verschijnselen een signaal geven dat er een mogelijk gevaar voor de a. diergezondheid en b. voedselveiligheid bestaat?*

Vraag 2 *Voor de relevante verschijnselen: is het in de praktijk uitvoerbaar voor een veehouder en dierenarts om ze te melden?*

4.1.2 Herkomst cijfers

De cijfers zijn afkomstig van de Universiteit Utrecht en zijn een schatting van wat reëel is om afwijkend genoemd te mogen worden. Daarbij is gekeken of voor verschillende diersoorten vergelijkbare percentages aangehouden konden worden, om het niet nodeloos ingewikkeld te maken.

Omdat de voeropname voor rundvee niet stabiel is, is gekozen voor de verandering van de melkproductie als signaal. Voor de varkens is de voeropname weer een beter signaal.

4.1.3 Met betrekking tot vraag 1

- “Het antwoord op deze vraag kan niet anders dan ‘ja’ zijn”. Dit is inherent aan de formulering: ‘kunnen een signaal geven’ en ‘een mogelijk gevaar’.
- Er zijn drie vormen van uitval die onderscheiden dienen te worden:
 1. sterfte;
 2. noodslachting;
 3. uitstoot.Het gaat in dit verhaal om uitval als gevolg van sterfte en noodslachtingen.

- De gehanteerde percentages kunnen ook een valkuil zijn. Casus: het afvoeren van 1 koe per week leidt niet tot een melding terwijl er wel degelijk sprake is van een probleem.
- Kritiek wordt geuit dat je feitelijk al te laat bent als je met uitval te maken hebt. In geval van lijst A- ziektes zou dit kloppen. We hebben het echter niet alleen over lijst A-ziektes. En dus blijft melding zinvol.
- Hoe hoog is de drempel om te melden? Wat zijn de consequenties van melding voor de veehouder? Er zijn niet direct consequenties te noemen voor de veehouder. Een veehouder meldt een afwijking aan de GD en geeft , indien mogelijk, de waarschijnlijke oorzaak weer, en dat is het dan. Echter, indien een oorzaak niet duidelijk is en een lijst A-ziekte niet uitgesloten kan worden, heeft dit natuurlijk wel consequenties.

Meld je ook als de oorzaak bekend is? Antwoord: ja

- De percentages dienen in een pilot te worden getest. ‘De lat moet niet te hoog worden gelegd, maar het mag ook geen hol systeem zijn’. Je zult aan grenswaarden moeten (blijven) werken. De vraag is hoe groot de gevoeligheid is van de gehanteerde percentages. ‘Pakkans’?

Het aantal vals negatieven/positieven is afhankelijk van de percentages die gehanteerd worden en de definitie die je geeft aan het afwijkende verschijnsel. In onderstaande tabel wordt één en ander met als voorbeeld melkproductiedaling geïllustreerd. Volgens de gegeven criteria zullen alle gevallen van melkproductiedaling van meer dan 15 % gemeld moeten worden. In de meeste gevallen zal een dergelijke daling ook wijzen op een probleem, maar in een aantal gevallen ook niet (“vals positieven”). Andersom kan er op bedrijven wel degelijk iets aan de hand zijn zonder dat er een duidelijke productiedaling is (“vals negatieven”). Als het probleem wordt gedefinieerd als een ernstige afwijking die bedrijfsoverschrijdende gevolgen heeft, dan zul je heel veel vals positieven vinden. Als elke afwijking van normaal als definitie wordt gehanteerd, dan betekent elke melding iets, maar dan mis je veel problemen die de kritische grens niet halen.

	‘er is niet direct iets’	‘er is iets’
Melkproductie daling < 15%	X	
Melkproductie daling > 15%		X

X → in deze categorieën zullen de meeste bedrijven vallen

Ook het absolute niveau waarop geproduceerd wordt is van belang. Als een bedrijf slecht produceert dan wil je dat dat zichtbaar wordt, ook als er geen sprake is van een productiedaling van 15%.

Verder speelt de bedrijfsgrootte een rol (15% is snel bereikt op een klein bedrijf).

- M.b.t. de gehanteerde percentages wordt opgemerkt dat een rund niet te vergelijken is met een varken. Er is sprake van seizoensinvloeden, weersinvloeden (bv. periodes van droogte), de afkalfperiode, geen all in-all out systeem. Je zou bijna moeten corrigeren voor deze factoren, echter dat gaat ten koste van de praktische toepasbaarheid.

Verder wordt opgemerkt dat de maanden niet allemaal even lang zijn. Eén dag verschil, en dus minder melkproductie, geeft al een verkeerd beeld.

Ook de gegevens uit de melkcontrole zijn niet bruikbaar voor dit doel.

- **Andere criteria** dan de geadviseerde uitval en melkproductiedaling worden niet genoemd.
- **Voor de voedselveiligheid** is de voorspellende waarde van de beide criteria beperkt. De criteria zijn vooral gericht op de diergezondheid. Als vb. wordt dioxine genoemd. Er zal in geval van een vergiftiging geen sprake zijn van uitval en ook de melkproductie zal niet dalen. Toch is er een gevaar voor de volksgezondheid.

4.1.4 Met betrekking tot vraag 2

- M.b.t. de rol en de verantwoordelijkheid voor veehouder en dierenarts zijn de meningen verdeeld. Opgemerkt wordt dat een dierenarts niet kán constateren, omdat hij de gegevens niet heeft, de verantwoordelijkheid ligt bij de veehouder. Anderen vinden dat er wel degelijk een rol voor de dierenarts is weggelegd. De rol van de dierenarts dient daarbij die van adviseur en niet die van controleur te zijn.

Voor een veehouder zal het makkelijker zijn om een afwijking in de uitval (>3%) te constateren dan om een afwijking in de productie (>15 %) te constateren. Dit laatste is met de huidige beschikbare informatie (administratieve lastenverlichting) lastiger.

Een 'reminder' van de GD, als een veehouder boven de (harde) 3% uitval uitkomt, is wellicht op z'n plaats. M.b.t. de melkproductie zal het voor de GD niet mogelijk zijn om te attenderen, omdat de gegevens hiervoor ontbreken. Of de veehouder daadwerkelijk meldt blijft zijn eigen verantwoordelijkheid. Er wordt vanuit gegaan dat melden straks verplicht is. Er kunnen consequenties vastzitten aan het niet melden.

- We moeten naar een systeem toe dat voldoende stimulansen herbergt om te melden. Het is interessanter voor een veehouder om te melden als er terugkoppeling (binnen zijn bedrijf of van derden naar zijn bedrijf) plaatsvindt met meerwaarde voor de economische bedrijfsvoering.

Centrale vraag is dus waar komt de stimulans voor de veehouder vandaan om te melden? Hiernaar moet je op zoek.

Suggesties:

- gratis advies?
- extra managementinformatie?
- verlicht keuringsregiem?
- signaal dat bv. de IBR-druk rond het bedrijf groter wordt?

Opgemerkt dient te worden dat er zeker een stimulans zal uitgaan van de hogere uitval of de lagere productie, om maatregelen te nemen. Maar of hier ook een stimulans vanuit gaat om te melden, is een andere zaak.

Als een veehouder 20% productiedaling constateert en hiervan melding maakt bij de GD, dan zal de GD op zoek gaan naar de oorzaak. Wie betaalt dat? Het is voor de veehouder van groot belang dat uit de melding niet direct kosten voortkomen.

4.2 Onderdeel varkenshouderij

Deelnemers:

Han Swinkels , voorzitter (WUR) Henk van der Zwaag (GD), Gerrit van 't Hooijer (), Richard Soons (VVA), Jan Braamskamp (GD), Ton Kamphuis (BBD), Wijno Zwanenburg (NVV), Ad Kon (NVV), Henk Boelrijk (LTO), Peter Vesseur (PVE), Tom Duinhof (GD), Frans van Dongen (KNMvD), Harald Solomons (KNMvD), (GD), Ed van Klink (ECLNV), Mirjam Snijdelaar, notulist (EC-LNV).

4.2.1 Advies VWA

De VWA adviseert een beperkte set afwijkende verschijnselen die in de praktijk zouden moeten leiden tot het melden aan het meldpunt:

Bij (vlees)varkens:

- meer dan 3 % uitval per week door sterfte en noodslachting;
- meer dan 20 % reductie in voeropname per week.

Tijdens de workshop zijn de volgende vragen aan de orde:

Vraag 1 Kunnen genoemde verschijnselen een signaal geven dat er een mogelijk gevaar voor de a. diergezondheid en b. voedselveiligheid bestaat?

Vraag 2 Voor de relevante verschijnselen: is het in de praktijk uitvoerbaar voor een veehouder en dierenarts om ze te melden?

4.2.2 Context

De discussie begint met vragen over in welke context de afwijkende verschijnselen moeten worden gezien. Zo is er een vraag over de tijd waarin verschijnselen gesignaleerd worden. Wordt met een week, maandag t/m zondag bedoeld of is het een tijdsbestek van 7 opeenvolgende dagen. Allen zijn het er over eens dat hier 7 opeenvolgende dagen moeten worden genomen.

Ook is opgemerkt dat ook onder normale omstandigheden het voor kan komen dat één van de afwijkende verschijnselen op het bedrijf wordt gesignaleerd.

Geconcludeerd wordt dat dit dan wel gemeld moet worden, maar dat de bekende oorzaak er tevens bij gemeld moet worden.

Daarnaast werd de vraag gesteld of er onderscheid gemaakt moet worden in bedrijfstypen (als voorbeeld werd all in all out systeem genoemd).

Dat men zich moet realiseren dat het % sterfte wel per 7 dagen moet worden gezien, blijkt uit de opmerking, dat 3% sterfte bij mestvarkens per ronde normaal is.

Iedereen is het er over eens dat sterfte onder dieren een signaal afgeeft. Wel wordt uit de praktijk opgemerkt dat 3% sterfte soms niets zegt, maar dat de ernst van de problematiek belangrijker is. Er wordt aangeraden vooraf een grondige analyse te doen van de criteria. Dat houdt in dat over een bepaalde tijd na wordt gegaan hoeveel meldingen er binnen kunnen komen. Hierbij wordt voorkomen dat de grens (bijvoorbeeld % sterfte) te laag ligt, en dat teveel meldingen binnenkomen. Daarnaast zouden de meldingen gedaan moeten worden door een erkende dierenarts, zodat de juiste informatie binnenkomt.

4.2.3 Veekijker en andere instrumenten

Een andere vraag is hoeveel dit meldingspunt toevoegt aan de al bestaande veekijker van de GD. Hierbij is aangegeven dat als de veekijker voor 100% functioneert, dit meldingspunt niet veel meer toevoegt. Kanttekening die hierbij geplaatst is, is dat meldingen aan de veekijker op vrijwillige basis plaatsvinden en dat voor het meldingspunt een wettelijke meldingsplicht is.

Wel heeft de GD de afspraak, dat signaleringen uit de veekijker door worden gegeven aan de overheid, indien het gesignaleerde schadelijk kan zijn voor de sector.

Naast de veekijker wordt de vraag gesteld of er al niet genoeg instrumenten zijn om de diergezondheidsstatus te signaleren. Genoemd worden RBD regeling en IKB. Voorwaarde is wel dat er een snelle terugkoppeling bij signalering kan plaatsvinden. Bij geen van beide instrumenten is dit op dit moment mogelijk.

4.2.4 Status meldpunt Diergezondheid

Iedereen is het eens dat al heel veel gegevens omtrent de diergezondheid verzameld worden. Het meldpunt diergezondheid moet zeker niet gezien worden als alles oplossend, maar meer als aanvullend (sluitstuk).

Door gegevens van verschillende databanken te koppelen kan er meer informatie uit het meldpunt Diergezondheid worden gehaald. Een voorbeeld hiervan is het onderscheid in afvoer van runderen (sterfte, of afvoer vernieuwing melkveestapel) kunnen maken.

Hoe meer er in een meldpunt geïnvesteerd (financieel) wordt, hoe meer risico wordt weggekocht.

4.2.5 Draagvlak

Beide partijen moeten voordeel hebben bij het melden. Voor de varkenshouder zou de melding direct tot een verbetering moeten leiden. Ook de practicus zou er baat bij moeten hebben (extra ondersteuning/ terugkoppeling vanuit de GD). Door het onderbrengen van het meldpunt bij de Veekijker van de GD is het mogelijk de ondersteuning te waarborgen.

Verder moet er duidelijkheid zijn over het grijze gebied. Wat gebeurt er met het bedrijf na melding, onzekerheden hier omtrent moeten worden weggenomen. Het verplichte karakter leidt tot de vraag hoe hoog de drempel voor een veehouder/ dierenarts is om de afwijkende verschijnselen te melden. Onzekerheden die spelen zijn of het bedrijf direct op slot gaat. Iets wat het direct melden in gevaar brengt. Er moeten mogelijkheden zijn, om nader onderzoek te doen zonder gelijk een stempel op een bedrijf te drukken. Dus ook al bestaat eventueel de mogelijkheid dat het bedrijf varkenspest heeft, dan moet het mogelijk zijn dit eerst uit te sluiten zonder dat het bedrijf gelijk op slot gaat.

5 Algemene discussie en conclusies

Zowel in de discussie die vooraf ging aan de discussies in de aparte groepen voor de beide sectoren als in de gezamenlijk discussie achteraf werd er door verschillende deelnemers op gewezen, dat er niet een systeem moet ontstaan dat alleen maar meer administratie betekent, en waarvan de meerwaarde twijfelachtig is. Zoals ook uit de discussie in de groep van de rundveesector is aangegeven, zijn de criteria niet hard. Het kan zijn, dat er iets op een bedrijf aan de hand is, zonder dat er een duidelijke productiedaling is, terwijl er ook sprake kan zijn van productiedaling zonder dat er iets aan de hand is.

De participanten gaven aan het veel essentiëler te vinden dat de basismonitoring zo goed mogelijk gericht moet zijn op het registreren van “alle” afwijkingen van normale patronen. Ook is door enkele deelnemers aangegeven, dat het effectiever zou zijn een regelmatig bedrijfsbezoek door een practicus voor te schrijven. Dat bezoek zou gericht moeten zijn op de bedrijfsvoering, en de practicus kan de veehouder indien nodig wijzen op zijn plicht om eventuele verschijnselen te melden. Het melden is dan gebaseerd op het bezoek van de dierenarts. Mogelijke meerwaarde zou dan ook kunnen zijn, dat de regelmatige bedrijfsbezoeken onderdeel vormen van het kwaliteitssysteem dat rond bedrijven zou moeten ontstaan.

Vanuit met name de varkenssector is voorts opgemerkt dat het de vraag is in hoeverre de Motie Waalkens/De Veer op dit moment nog relevant is. Er zijn in de varkenshouderij in korte tijd zoveel zaken rondom de veiligheid van de productie veranderd, dat de situatie feitelijk nauwelijks meer te vergelijken is met de tijd dat de motie is uitgebracht.

Overigens is ook aangegeven, dat de genoemde criteria niet voor elke veehouder eenvoudig te meten zijn. andersom is het ook zo, dat veehouders echt wel aan de bel zullen trekken als ze in de gaten hebben dat er “iets” aan het gebeuren is, ook al is niet helemaal duidelijk of de genoemde criteria worden overschreden.

In de gezamenlijke terugkoppeling uit de beide afzonderlijke discussies bleek, dat er bij beide groepen aandacht is geweest voor de toegevoegde waarde van het verplichten van het doen van deze meldingen. In principe zouden veehouder en dierenarts al aanzienlijk eerder gealarmeerd moeten zijn als er iets op het bedrijf aan de hand is. Dat leidde in de beide groepen tot een aantal opmerkingen:

- Melden moet meerwaarde voor de veehouder hebben. Alleen maar een verplichting om te melden gaat niet werken. Daar zal zeker geen draagvlak voor zijn.
- De verplichting tot melden van de verschijnselen zoals ze genoemd zijn in het advies moeten eigenlijk beschouwd worden als sluitstuk. Verschijnselen van allerlei aard, waar men niet direct mee uit de voeten kan, zouden eigenlijk veel meer gemeld moeten worden, maar in ieder geval als de in het advies genoemde verschijnselen aanwezig zijn.

Bovenstaande algemene conclusies leiden naar een aantal andere:

- Het eveneens in het advies van de Voedsel- en Waren Autoriteit opgenomen advies om het meldpunt onder te brengen bij de Gezondheidsdienst voor Dieren staat met de eerste in relatie: door verschijnselen te laten melden aan het basismonitoringsysteem/de Veekijker, kan de daarachter opererende expertise onmiddellijk worden gemobiliseerd om te bezien wat op het bedrijf aan de hand

kan zijn, of het probleem lokaal, regionaal of wijder vertakt is, en welke acties zouden moeten worden ondernomen om het probleem op te lossen. De veehouder kan dus per ommekeer ondersteund worden bij zijn probleem.

- Het meldpunt als sluitstuk betekent, dat er een daarop toegesneden juridische formulering van de verplichting zou moeten komen. Die zou bijvoorbeeld in termen kunnen worden gesteld, dat het verplicht is verschijnselen te melden die een nadelig gevolg kunnen hebben op de voedselveiligheid dan wel diergezondheid, **maar tenminste** als zich de verschijnselen voordoen zoals ze in het advies worden genoemd.

Draagvlak is essentieel. Wanneer er in de huidige praktijk een vermoeden wordt gemeld van het bestaan van lijst-A-ziekten, dan gaat het bedrijf “op slot”, tot de verdenking kan worden opgeheven. Dat leidt ertoe, dat vermoedens meer en meer gegrond moeten zijn, voordat tot melding wordt overgegaan. Daarmee kan kostbare tijd verloren gaan. Het melden van de verschijnselen moet dan ook meer tot ondersteuning leiden, dan tot blokkering van het bedrijf: het “grijze gebied” tussen het bestaan van gezondheidsproblemen en het gerechtvaardigd vermoeden van het bestaan van een ernstige ziekte moet zo smal mogelijk worden.

Wat gebeurt er verder met de meldingen? In veel gevallen zal door de ondersteuning vanuit de GD het probleem nader geanalyseerd en opgelost kunnen worden, dan wel zullen risico's voor de diergezondheid en voedselveiligheid kunnen worden uitgesloten. Dan hoeft er feitelijk geen verdere actie meer te worden ondernomen. Zoals de Gezondheidsdienst en het Ministerie van LNV het zien, zal vanuit de basismonitoring met regelmaat gerapporteerd worden omtrent de ontvangen meldingen, de gevolgde aanpak en het resultaat daarvan. Alleen die zaken die ingrijpen van overheidswege nodig maken komen zo snel mogelijk onder de aandacht van de overheid.